

I

ویرخنوی اورال اویازی تاسامیان تونککاور
وولسی بارلقاب قریه سنک ملا الهام الدین ملا طحاوی
اوعلی طرفندن سوؤال.

۱نچی سوال: اوتکان یاغی رمضان شریفک عنرسز
روزه توتوغان یکر میلهب یاشلرگه بر امام عبد شریف
وعظنده «رمضان شریفده روزه توتمای آغز آچوب
یورگان کهنه لرگه کفاره روزه سی لازم توگل بلکه
شونک فدیسه سی لازم. آلمش کون روزه اورتنه هر
کونگه ۵ قداق بغدادین یدی پوط یارم بغدادی بیرو-
گزده فویگز» دیب وعظ ایتکان. بو کشیلرگه کفاره
لازمی، یوقسه مذکور ملا ایتکانجه فدیسه سیگنه لازمی؟
شرعی روایت ایله جواب بیرسه گز ایدی.

۲نچی سوال: بانقهدن پراتسینت تولهب آچه آلو
درستمی؟ بای ملالر بزنگ دارمز دار حرب ایمس
دار اسلامدر دار اسلامک بانقهدن آچه آلو درست
توگل دیب فتوا بیرسه لرده بزم کبی فقیر ملالر آلا-
سیلری کیله در.

۳نچی سوال: قرق - ایلملی صوم اوزندن زکوة
چغاره تورغان بای ملا ایکی پریخود تربیه قیلوب
هیچ بر احتیاجی اولمدیغی حالک باشقه بایلردن زکوة
آلوی درستمی؟ شول ملاغه زکوة بیرمک ایله بایلرنگ
ذمه سندن زکوة ساقط بولورمی؟

۴نچی سوال: اشبو سنه مولد آینده مولد مجلسنک
ویصافح المصافح بیده الشریفه قولی اوقاغچ بعض بر
ملالر رسول الله صلی الله علیه وسلم بر قول بران
کورشکان ایکان بو سوزدن شول چیغا. آلائی بولغانک
بر قول بران مصافحه قیلو سنت بولوب نابوله دیدیلر.

ملالر آراسنده بایتاق قیل وقال بولدی. بو حقه ده
مجله مبعوله اعتمادلی روایت یازلسه ایدی.

اداره: ۱نچی سوالک جوابی: اول کشیلرگه
روزه لر بوزغان بولسه لر آنلرغه قضا هم کفاره
لازمدر. (من جامع عامدا فی احد السبیلین او اکل
او شرب ما یتغذی به او یتداوی به فعلیه القضاء
والکفارة مثل کفارة الظهار) خلاصه القدوری. یعنی
بر او قصدا آزق بوله تورغان یا که دوا بوله تورغان
نرسنه آشاسه اول کشیگه قضا هم کفاره لازم ظهار
کفارتی شیکلمی دیمکدر. کفاره ظهار شیکلمی بولوی
ترتیبک دیمکدر. یعنی اول اول ازاد ایتارگه تیوشلیدر
اگر طابلماسه ۶۰ کون روزه توتارغه تیوشایدر.
آگاده کوچی یتماسه آلمش مسکین نویدر مق لازمدر.
بو خصوصه فدیسه لازم دیمک وفدیسه نی عین کفارتنگ
بر نوعسندن عبارة ایتمک ایکن نادان وایکن خدان
قورمغان ایکن لا بیالی کشیلر سوزیدر. الله تعالی
امت محمد علیه السلامنی آندای شریرارنگ شر-
لرندن اوزی محافظه ایله سون. (قوله لکفارة المظاهر
... ای مثالها فی الترتیب فیعتق او لا فان لم یجد صام
شهرین منتابعین فان لم یستطع اطعم ستین مسکینا
لحدیث الاعرابی المعروف فی الکتب السنه) ردالمحتار
ج ۲ صحیفه ۱۱۳ مطلب فی الکفارة. یعنی مصنفنگ
کفارة ظهار شیکلمی دیمکدن مرادی ترتیبده شونک
شیکلمی دیمکدر. بناء علیه اول اول ازاد ایتارگه
تیوشلی اول طابولمغانده آلمش کون روزه توتارغه
تیوشلی آشا کوچی یتمگانه گنه آلمش مسکین تو-

يدررغه تيوشلى بونك دلبلى كتب ستهده معروف بولغان اعرابي حديثدر ديمكدر.

۲نچى سؤالنىڭ جوابى، فقيرلر پراتسينت تولوب پانقه دن آنچه آلاسيلىرى كىياسه آلارغه بىخسى ايركنگنه يول بار ايكان. (وفى القنيه والبغية يجوز للمحتاج الاستقرار بالربح انتهى) الاشباه والنظائر فى القاعدة السادسة من الخامسة وهى الحاجة تنزل منزلة الضرورة يعنى قنيه اسملى هم البغية اسملى كتابلرده: محتاج بولغان كشينىڭ فائده بيروب قرض آلوى درست ديمشلىر، ديمكدر.

(قوله يجوز للمحتاج الاستقرار بالربح وذلك نحو ان يقترض عشرة دنانير مثلا ويجعل لربها شيئاً معلوماً فى كل يوم ربعا) حمدى حاشيه الاشباه والنظائر. يعنى فائده بيروب قرض آلوى شول طريقه بوله: مثلا اون دينار قرض آلاده دينار اياسينه هر كون معلوم مقدار فائده بيره (پراتسينت بيره) ديمكدر.

۳نچى سؤالنىڭ جوابى: زكوتنىڭ مصرفى يردى صنفى خلقدر. فقير، مسكين، بيت الهالكه صدقه جيناوچى، معلوم مقدار آنچه بر ابر بنه اوزينى قىللقدن چغاروچى، صومماسندن آرتق بورچلى كشى، صوغش يولنده توقنالوب فالوچى، مالى بولوب ياننده بولمغان كشى (هو فقير وهو من له ادنى شىء ومسكين من لا شىء له وعامل فيعطى بقدر عمله ومكاتب ومديون لا يملك نصابا فاضلا عن دينه وفى سبيل الله وهو منقطع الغزات وابسن السبيل وهو من له مال لا معه) تنوير باب المصروف. ايندى اوزى زكوة چغاره تورغان بىلى ملالر بو يردى مصرفنىڭ هيچ قاىوسينه كرميلر. شولاي بولغاچ آنلرغه زكوة بيرو ايله زكوة بيروچينىڭ ذمه سندن زكوة توشميدر. هم آنلرنىڭ اوزلريده زكوة آلماسقه تيوشايلردر.

۴نچى سؤالنىڭ جوابى: مصافحه حقنده عينى شرح البخاريك شويل، يازا؛ المصافحه وهى مفاعله من الصاق صفح الكفى بالكفى واقبال الوجه وقال الكرماني المصافحه الاخذ باليد وهو مما يولد العجبه) عينى ج ۱۰

صحيحه ۴۹۴ يعنى مصافحه مفاعله بابندن اوچنى اوچقه توتاشدرمىق، يوزنى يوزگه ايله ندرمك. كرماني مصافحه قول توتودن عبارة اول ايسه آراده محبت توغدره تورغان نرسه دى ديمكدر. شرح البخارى فسطلانى (المصافحه هى الافضاء بصفحة اليد الى صفحة اليد) ديب تعريف اينه ج ۹ صحيحه ۱۴۷ده. مرقات شرح المشكاته على القارى: المصافحه هى الافضاء بصفحة اليد الى صفحة اليد واول من اظهرها اهل اليمن اخزجه البخارى فى الادب وابن وهب فى جامعه عن انس رفعه ذكره السيوطى. وفى مختصر النهاية له ان التصفيح هو التصفيق وهو ضرب صفحة الكفى على صفحة الاخرى ومنه المصافحه وهى الصاق صفحة الكفى بالكفى وفى القاموس المصافحة الاخذ باليد كالتصافح) مرقات ج ۴ صحيحه ۵۷۴. مونه اعتمادلى كتابلر مازدن مصافحه حقنك طابقان عبارلر رمز شوشيلردر. بخارينىڭ (باب المصافحة) دن صوغنه (باب الاخذ باليدين) ديب آيرم باب آچوى مصافحه ايله اخذ باليديننىڭ باشقه لقلرينى بلسگرتهدر. بو حقده بو شوندىن آرتقغه بارا آلميمز.

II

پاولودارده حاجى عثمان ابن الحاج حسن سيفواللين طرفندن سؤالدر.

۱نچى سؤال: بزم پاولودار شهرنده امامنىڭ محرابكه كرودىن خوف ايدوب كراهتىدن تجنبا بعد اداء الجمعة يعنى جمعه نىڭ ايكى ركعت فرضندن صوغنى سننى ادا وقتنىڭ محرابدىن طيشك توروب سچك سنيگنه محرابده قىلنوندن ملالر آراسنىك سوز چيغوب سببىنى صور الغاچ جواينده «بر زمانده بر كتابده كورالگان ايدى. سنتنى ادا وقتنده محرابده تورو فرضداغيدىن بلكه اشد كراهيت ايله مكروه ديب لىكن حاضرده خاطر يمه يوق» ديدى.

شول قيل وقالدىن صوك مذكور امام «آلاى بولسه فتوانى شوگا باغلايق: جمعه نىڭ فرضندن صوغنى سننىك بر كشنى يانيمه تارتورمىڭ اختلافدىن چغارمىڭ» ديدى. الحال بو كوزىك شولاي قىلنوب كيله. ايندى شوگا بزلر

ايتاسمز كيله: جمعه فرضندن صوڭ سنتنى اوقعانده
 محرابه كروب اوقيسهده كراهه بولماي ديب خصوصاً
 از دخام وقتنده. هم امام فرضنى ادا قيلول بتيكانندن
 صوڭ اماملقدن چيغا. سنة اوقعانك آنك اماملق صفتى بولمى.
 (ويكره قيام الامام بجمعتة في المحراب لا قيامه خارجه
 وسجوده فيه والكراهة لاشتباہ الحال على القوم و اذا
 ضاق المكان فلا كراهة و روى الطحاوى عدمها لا تتقاء
 التشبه. قال في الحائيه وعليه عامة المشايخ) مراقى الفلاح.
 خصوصاً بزيم محراب مربع دورت آر شين بولغان
 سببلى عله بولغان اشتباہ بولمى حاجتك بولماسه كرك
 ايدى، وينه مختصر الوقايه شرحلرند (لا يكره ان
 قام الامام في المسجد بالفتح اى في موضع سجوده يعنى
 في المحراب وسجد في الطاق اى طاق يتخذ في المحراب
 كما اشير اليه في الكرمانى. جامع الرموز. محرر افندى
 رجا ايدهمز معتبر فقه كتابلرندن قاراب قايبو سوزر گا
 فتوا بولو شونى يازاسز.

مستحيدر. شولا بوق مذكور امام فرض نماز دن صوڭ
 نافله نماز اوقورغه تيلسه قومگه اشتباہ حاصل بولما.
 سون ايچون فرض اوقعان اورنده اوقماس ديمكدر.
 خلاصة الفتاوى عبارسى شوبلدر: (واذا سلم
 الامام من الظهر والعصر والعشاء كره له المكث قاعداً
 لكنه يقوم الى التطوع ولا يتطوع فى مكان الفريضة
 و لكن ينصرف يمينه او يسرة او يتأخر وان شاء رجع
 الى بيته يتطوع فيه) خلاصة الفتاوى فى الفصل الخامس
 عشر فى الامامة والاقتدا فى نوع منه فى نيت الاقتدا
 يعنى امام او يله، ايسكندى، يستو نماز اورنده سلام
 بير گاج اورنده اوتوروب توروى مسكروهدر.
 توروب سنة اوقوى تيوشليدر. سنتنى فرض قيلغان
 اورنده اوقماس اوڭغه ياكه صولغه ايله نور. ياكه
 بتونلاي محرابدن چغار. هم تيلاسه اوينه قايتورده
 سنتنى اويونده اوقور ديمكدر.

هم فرض نمازده محراب ايچنده تورونك كراهه
 علسيله سنة اوقعانده محرابده اوقونك كراهه علسى
 ايكيسى ايكى نرسهدر. اولگينك علسى تشبه بالمائة
 الاجنبية در. ٢ نچى نك علسى صوڭغه قالوب مسجدكه
 كيلوب كروچيلر گه اشتباهنك وقوعسيدر. يعنى صوڭغه
 قالوب كيلگان كشى امامنى محرابده كوروب تحريره
 قيلوى ممكندر. ايندى امام سنة اوقعانى معلوم بوانچاچ
 اول تحريرهنى بوز ارغه كرك بوله در. كرشكان نمازنى
 بوزر البته مستحسن اش توگلدرد. شونك ايچون
 يعنى شونداين اشتباهنرغه اورن فالدرماس ايچون
 امام سنة اوقعانده محرابن بولماسقه تيوشدر. شوش
 بيان ايله ١ نچى سؤالنك جواب چقغان بولسه كرك.
 ٢ نچى سؤالنك جوابى: نينداين گنه كتب فقهيهنى
 فاراساڭك بانقه معاملهنى ر بادن چغارو ممكن توگلدرد.
 استانبولده فابض (ربا) نك جوازي ايله فتوا بيرگانلك
 لرن بزايشكانهز يوق. آنك جوازي ايله فتوا بروچى
 گه ياوروبا معاملهنندن بشقه كتب شرعيهده استنادگاه
 يوقدر.

٢ نچى سؤال عامه ار اسنده مشهور معامله بار:
 بانقهعه آچه صالوب شونك فائضى آشاو نيچوك بوله
 بونده ربا بولماسى؟ ربانك علسى جنس مع القدر
 بولغانده اشبو معاملهنى استانبولده جوازي برلن
 فتوا بيرديلر ديب اشتدك. لىكن نى نرسه گه استناد
 قيلديئر ايكان؟ قياس قيلولمى ياكه عين مسئلهسى
 بارمى شونى فقه كتابلرندن قاراب مجله نك بر كوشه سنه
 سلك تحريره كيلتورسه كز عامه ايچون فائده دن خالى
 اولماس ايدى.

اداره - ١ نچى سؤالنك جوابى: امامگزنك كوروب
 اونوتقان سوزى عينيله بولماسهده قاضيجان و خلاصة
 الفتاوى كتابلرند باردر. قاضيجان عبارسى شوبله:
 (الامام اذا فرغ من الصلوة يستحب له ان يتحول الى
 يمين القبلة وكذا لو اراد ان يتطوع بعد المكتوبة لا
 يصلى فى مكان المكتوبة كيلا يشبهه على القوم.)
 قاضيجان بهامش الهندية ج ١ صحيفه ١٠٠ يعنى امام
 جماعت نمازندن بوشانچاچ قبله نك اوڭ طرفنه ايله نوى

دينى تدبير ارگه رد و جواب:

اوشبو ضياء الدين السكاليڭ دىنى تدبير لر اسملو رساله سون كوروب بوقدر وجدانسز و ادبسنزلك وانصاف و حياسز لقرندن طولايى (انالله انا اليه راجعون) كاهه ارونى اوقوب رساله سينك قارشوسينه رد و جواب يازماقنى فرض مثابه سنده عدايتدى ايديسنده ولسكن قولمى نك ياز ارغه يروى بك آغرا اولديغندن نى اشلا رگه بلماى ابد راب طور دئمك دين و معيشت مجله سنك فاضل محترم داملا حمزه آخوند حضرتهمز نك اوشبو رساله گه قارشو رد و جواب يازماقنى اولديغنى كوروب بى نهايه مهنون و متشكر اولوب بك زياده طنچ و راحتده قالدى .

شونداق اولسه ده رساله سينك باش طرافنداغى سوزينه قارشو بر مقاله يازوب شول مقاله دن دين فرداشلارمى ضياء نك سوزلرينك كذب و افترا سوزلر ايدكى اكلاب شوگنا قياس ايدوب قالغان سوزلر ييكنك يالغان و افترا سوزلر ايدوكلى ايله حكم قيلورلر ديه اميد ايله اوشبو مقاله مزنى كوچ ايله اولسه ده يازمايه كروشم . ضياء الدين نك سوزلرينك برسى بودر :

ايمى بوكونك اوج يوز ميليوندن آرتق اهل اسلام نك ايمان و عقيدلرينك بيشكى اولان يعنى مکتب و مدرسه لرينه طوغرو كوز ايله قاراساق حسرتله كوره مزكه اسلام دنيا سنك بلديكى و اوگر تدبىكى ايمان و عقيدلرى قرآن كريم اوگر تمش ايمان و عقيدلرى دگلر . بتون ايمان و عقيدلر كتابلرى جانسز و حسز نورسز نيگى سز خالص دين اسلامغه خلاف بر فهرست در . ايمان و عقيدلنى بوقدر لى خطا و باكلش يواده تلقين و تلقى ايدو فقط بزم روسيه مسلمانلر نك غنه دگل بلكه مصر و مدينه موره شام استانبول كى اسلام مركزلر نده برايكى استاذنى استتتا ايداسه شول يواده تعليم ايدلدر زير ادرسلر نده اولدم طكلام ايمان قهر ستلرينى كوزدن كيچردم . شرق و غربده كى اسلام

دنيا سنك عه و متبل بلديكى ايمانى هو التصديق بما علم به محى النبي عه يا كه اقرار باللسان و تصديق بالقلب بما جاء به محمد عه من دن عبار تدر . ايمان تفصيلده آمنت بالله و ملائكته و كتبه و رسله و اليوم الآخر و القدر خير و شوره من الله تعالى و البعث بعد الموت در . حالبو كه بوتعريفلرى يوقاروده الله تعالى نك و رسول الله افندمى نك تعريف و ابضاح ايتمش ايمانينه هيچ بر طوغرو كيلمايدر . بلكه بتونلاى قرآن و حديثلر هر قابوسى دليل قطعيلوردر . بنا عليه بوكونده اسلام دنيا سنك يوره كينه النمش و جا نينه امتزاج ايتدر و لمش ايمان قرآن كريم و رسول الله افندمى اوگر اتمش ايمان دگلدر)

ضياء الدين نك بو سوزى شوشك تمامدر . بوسوزينك حاصل و مرجعى بودر . يعنى بوكونك بتون يريوز نداكى اوج يوز ميليون دن آرتق اهل اسلام نك بار چه سينك ايمان و اعتقادلرى همك كتابلر بى نك بيان قيلغان ايمان عقيدلرى قرآن شريفك همده پيغمبره نك بيان قيلنمش ايمان و عقيدلرى دگلدر . بلكه بوتلر نك ايمان و عقيدلرى يوقاروده بيان قيلنمش آيات قطعيه گه و احاديث قطعيه گه خلافدر ديه ايتويدر .

ايمى بوسوز گه لازم بولوب كيلدر بتون يريوز ندا اولغان اوج يوز ميليوندن آرتق مسلمانلار نك علماء و مشايخلر و اوليا و صلحالم و غير يلر نك بار چه سينك كافر بولماقنى زير بوتلر نك ايمان و عقيدلرى ضياء ايتوى بوينچه نص قطعى غه خلاف و انكار بولدى . حالبو كه نص قطعى غه انكار كفر ايدى . باقكر افنديلر بو آحمق نك سوزينه گويه بتون دنيا خلقى كافر بوله ده ضياء الدين بو اوزيگنه مسلمان بولوب قاله بونك آرياغنده مجنونلك بولورمى البته بو آدم سلامت دگلدر . يوقسه سلامت بولغان كهمسه بوقدر آدم عقل اشانما . زسزاق سوزنى سويلاماز .

اوشبو ضياء الدين اول بى نك بتون دنيا اهل اسلام لر نك ايمان لر مزنى تصديق فقط دن و اعتقاد فقط دن ياكه تصديق مع الاقرار دن عبارة ديدكمى سوزلرمى نى باطل ديب دعوى ايدوب صوگره كندى عندنك ايمان

نك اعتقاد عبادات اخلاق حميده سعادت ماديه و معنويه اوشبو بش نرسهدن عبارة ايدكنسى دعوى ايدوب اثباته كر شهدر . اول آيه شريفه لر قد افلح المؤمنون الذين هم فى صلاتهم خاشعون والذين هم عن اللغو معرضون والذين هم للزكوة فاعاون والذين هم لفر وجهم حافظون والذين هم لاماناتهم وعهدهم راعون (المؤمنون) انما المؤمنون الذين اذا ذكر الله وجلت قلوبهم واذ اتتت عليهم آياته زدهم ايماننا وعلى ربهم يتوكلون الذين يقيمون الصلوة ومما رزقناهم ينفقون اولئك هم المؤمنون حقا (الانفال) والذين آمنوا وهاجروا وجاهدوا فى سبيل الله والذين آووا ونصروا اولئك هم المؤمنون حقا (الانفال) ايكنجى احاديث نبويه لر ، الايمان ، ان تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وتؤمن بالقدر خيره وشره (الايمان) شهادة ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله واقام الصلوة وايتاء الزكوة وصيام رمضان وان تعطو من المغنم الخمس المؤمن امنه الناس على دمائهم واموالهم الخ ايدى ضيامنك بوتوغروده ايتديكى سوزى بودر .

اوشبو قرآن آية لرى ايله اوشبو احاديث نبويهنك تعريف ايدولرينه قاراغانك ايمان ديدكمز اعتقاد عبادات اخلاق حميده سعادت ماديه و معنويه اياسى اولمقدن عبارة بولهدر . اوشبو آيات قرآن واحاديث نبويه ايماننك اوشبو بيش نرسهدن عبارة ايدكينه دليل قطعى بولهدر . بش بتون بربوزى اهل اسلامنك ايمان تصديق و اعتقاددن غنه عبارة ديدكلرى سوزلرى قرآن كريم واحاديث نبويه تعليمنه بالكل خلاف وباطل سوز بولماقى لازم بولوب كيلهدر ديو ايتهدر .

ايدى بزنگ بوگا بيره چك جوابمز اوچ نرسهدن عبارتدر . اول اوچ ميليوندن زياده اولان اهل اسلامنك ايمان و اعتقادلرينك شرع شريفكه موافق ايدوكنى آيات قرآنيه واحاديث نبويه ايله اثباته ايتودر . ايكنجى ضيام الديننك منهيى ابطال قيلودر .

اوچونجى ضيام الديننك دعواسنى اثباته ايجون كلترگان آية شريفه لر ايله احاديث نبويه لر دن جواب

ببرودر . اولسكى دعوا مزگه يعنى الشيخ ابو المنصور الماتريدى وغير اهل السنه والجماعه نك محققين لرى منهيته موافق ايمان ، تصديق فقطدن عبارة اقرار احكام دنياويه ني اجرأ ايجون شرط غنه ديه ايتولارينه دليل بولغان آية شريفه لر بونلردر . برونجى آيه (اولئك كتب فى قلوبهم الايمان) يعنى اول كافراننى دوست قيلماي تورغان من لرنك قلبنه ايماننى بركتدى اول الله تعالى حضرتى ديمكدر . ايكنجى آيه (وقلبه مطمئن بالايمان) يعنى اول اكراه قيلنغان مننك كوكلنى قرار طابسه ايمان بربلن ديمكدر . اوچونجى آيه (ولما يدخل الايمان فى قلوبكم) يعنى حالبوكه سزنگ قلبلرگزه ايمان كرمى ديمكدر . دورتنجى آيه (من الذين قالوا آمنا ولم تؤمن قلوبهم) يعنى اول كفرنى تيزلك اوزرينه اظهار قيله تورغان منلر شونداين منلر دركه اول منلر تللرى بربلن ايمان كلتردوك ديب ايتورلر ولسكن آنلرنك قائلرى ايمان كلتردو مازلر ديمكدر .

دخى احاديث نبويه بونلردر (وقال النبى صلى الله عليه وسلم اللهم ثبت قلبى على دينك) يعنى يا الله بركت بنم قلبمنى دينك اوزرينه يعنى يمانك اوزرينه ديمكدر . (وقال النبى عليه الصلوة والسلام لاسامة رضى الله عنه حين قتل من قال لا اله الا الله هل شققت قلبه) يعنى بيمهبر . مزعم ايتدى دى اسامه اسملى ضعا به رضى الله عنه كه اول لا اله الا الله ديب ايتكان مننى اوتورگان وقتده ايا اول مننك كوكلون ياروب قارادگه وسن اسامه بلسكه اول من لا اله الا الله كلمه سنى فقط تلى بربلن گنه ايتماي كوكلى بربلن ده اشانغان بولور قلبى بربلنك ايمان كلترگان بولور ديمكدر .

(وقال النبى صلى الله عليه وسلم يخرج من النار من كان فى قلبه مثقال ذرة من الايمان) يعنى بيمهبر مزعم ايتدى طوموع اوطندن چقار قلبنده كچكده فر مسقه قدر ايمانى بولغان من ديمكدر . همد موندن غيرى بو خصوصك آيات قرآنيه واحاديث نبويه پك چوقدر . بس اوشبو آيه شريفه لر ايله اوشبو احاديث نفسيه لر نك

هر قابوسندن صراحة مفهوم بولدى ايمان نك محلى قلب
 او اوب ايمان نك تصديق فقطدن عبارة بولدى.
 چونكه اگرده ايمان تصديق مع الاقرار دن عبارة
 بولسه يعنى اقرار شرط بولماي ركن بولسه ايمان دن
 جزأ اولسه ايدى اول وقت ايمان نك محلى قلب اولماي
 بلكه قلب بر لن نل نك مجوعسى بولور ايدى. اول
 وقت الله تعالى گه ايتور گه كيرك بولور ايدى اولئك
 كتب فى قلوبهم واسانهم الايمان ديب ايتمك. اگرده
 ايمان تصديق مع الاقرار دن وعمل صالح ايله اوچ نك
 مجوعوسندن عبارة بولسه بو تقدير ده ده ايمان نك محلى
 قلب اولماي بلكه قلب نل وسائر اعضانك اوچوسينك
 مجوعوسى بولده اول تقدير ده الله تعالى گه اولئك كتب
 فى قلوبهم واسانهم وسائر اعضائهم الايمان ديو ايتمك
 تيوش بوله. ايدى بوندى ثابت ومفهوم بولغان نرسه
 شولدر كه بتون ير يوز ندا گي اوچ يوز ميليوندىن
 آرتق اهل اسلام نك بارچه سينك ايمان تصديق فقطدن
 عبارة ديب ايتولارى همده دين كتابلر من نك اوشبو
 روشجه بيان قيلمافلرى آية قرآنية واحاديث نبويه گه
 موافق بولوب اوچ يوز ميليوندىن آرتق مسلمانلار.
 نك ايمان واعتقادلرينك شرعا صحيح بولدى.

آخري وار

محمد صادق العثماني

امامنا الاعظم

اسم شريف لرى نعمان بن ثابت بن زوطى در اصلى
 كابل شهر ندىن اولاب امام جنابلرى ۸۰ نچي سنه ده
 كوفه شهر نده دنياغه كالمشدر (۱)

(۱) بو ايسكى كوفه حالا خراب اولاب شمدى
 كوفه اسمنده بر قصبه واردر.

نعمان نك اصل معناسى بدنده جارى اولان قائغه
 اسم در الاسماء من السماء مفاد نچه جنابلرى علوم
 دينيه ده فان كى آنك بقاسنه سبب اولدقندن اسمى
 جسمنه موافق اولمشدر. ابو حنيفه ديب كنيه لانماسى نك
 سببى حنيف نام قاره صارة استعمال ايتديكيچو ندر.
 يوقسه معتبر تاريخ كتابلر نده حماد نام اولغندن
 باشقه بالاسى بارلغى ثابت دگلدر استاذى حماد بن
 سليمان وفاتنده خلق نك اتفاقيه قائم مقامى اولمشدر.
 اصحاب كرامدىن كوفه ده انس بن مالك بنى عبدالله بن
 ابى اوفى نى مدينه منوره ده سهل بن سعد الساعدى نى
 مكه مكرمه ده ابو الفضل عامر بن واثل بنى رضى الله
 تعالى عنهم اجمعين لرى كور مشدر جنابلرى تجارة
 ايله ده مشغول اولديغى كى تعليم وفتوى وير مك ايله
 بيكرك مشغول اولمشدر.

امام شافعى جنابلرى بالذات بغدادقه وار ب قبر
 شريف لرى زياره ايتديكى مرويدر. (۱)
 جنابلرى دوره بنك قدر احاديث شريفه روايت
 ايتمش لرى.

جلال الدين السيوطى الشافعى جنابلرى تبييض
 الصحيفه فى مناقب ابى حنيفه نام اثر نده ايبكوز
 مقدارى مشايخى وار لغدى اسم لرى ايله ذكر ايلامشدر.
 جنابلرى حقه علماء شافعيه دن سيوطى دن باشقه ابن
 حجر المكى علماء حنبلية دن ابن الجوزى لرى نك تاليف
 لرى واردر.

جنابلرى هر امورده احتياط ايتدكلر ندىن اون
 دوره مسئله حقه توقي ايتمش لردر (۲)
 جنابلرى نك تاليف لردن كتاب العالم والمتعلم،

(۱) قبر شريفنى ۴۵۹ سنه ده سلجوقى لردن محمد
 بن المنصور الخوارزمى جنابلرى تعبير ايدوب
 مدرسه حنفيه نامنده بر مدرسه ده بناء ايتمشدر. خافاه
 عثمانيه دن سلطان مراد الرابع طرفندن ترميم ايتلمشدر.

(۲) تيزك اشاعان حيوان نك قچان پاك بولونده
 ۲ نچي كلب صيد نك قچان معام بولونده ۳ وقت

اوزون بر مقاله کوچروب حجابغه منکرار نظریده
قویونی اوتنه. او مقاله لرتورکیه ده نشر ایدل تورغان
وقت مسکداشلری اولان اجتهاده فارشو (محمد
فخر الدین) و (ف. لطیفه) امضالری ایلان
حجابنگ لزوم و فرضینتی اثبات ایسداپ یازغانلار.
بوندن صوگ درج ایدل چک عین شو مسؤل به
دایر مقاله ایلان مقصد آگلاشلوینده کوره
یز او مقاله لرنی درج ایتمای فاضل محترم مراد
افندیگ اوز قلمیل یازغان توبنده گی مقاله لرنی گنه
درج ایده مز مجله ده اورون آز لغی ده شونی تلی. بوندن
صوگنی سبیل الرشاد مقاله لری عینا انشاالله درج ایلاور لر.
اجتهادک حجاب کیر کمی دیب یازو چیلرنی تکفیر ایلاور (مقاله)

بر وقتلر وقت محرر لر نندن بری دین و معیشتک
آچی حقیقتارینه تحمل ایده مهیرک سبیل الرشاد،
وفلان مجله لردن عبرت آلمه لی دیه توبیخ ایده رک
یازمشدی. بونلرک لیکل مقام مقال قاعد سنندن خبر لری
اولمدیغیدن گویا هر محررک هر کسک حقنده گوزل
عبارتلر قوللانه سینک وجوبینه ذاهب او ایور لر. قاعده
مذکوره دن خبر لری اولمدیغی کبی العبد یقرع بالعصا
والعاقل یکفیه الاشارة مثل مشهوریده بونلر قولاغنی
قرع ایده شیلردن دگلدن. قرآنده اولان (الاعنة
الله علی الظالمین. فلعنة الله علی الکافرین. اولئک
یلعنهم الله ویلعنهم اللاعنون) کبی یوزلر چه آیتلردن
(لعن الله الخمر وشاربها الخ. ولعن الله الراشی
والمرتشی. ولعن الله من فرق. ولعن الله من لعب
بالشطنج. وملعون من ضر مؤمنا او مکربه. وملعون
من غیر تخوم الارض. ملعون ملعون من کذب) کبی
بیگلر چه احادیث نبویه دن بطریق الاولی خبر لری
یوقدر. سبیل الرشاده ایمانلری وار ایسه، واندن
عبرت آلمق ایسترسه لر ایشته سبیل الرشاده و قنچیلر
نزدنک وحی الهی منزل سنده اولان (اجتهاد) بیلچرا
غی حقنده نه یاز پیور؟ بویله یاز دیقارک حقنده نه
کبی لسان قوللانیور؟ انصاف ایدر سه لر عبرت آلسونلر.

اوج دانه کتاب الوصیه، الفقه الاکبر، کتاب المقصود
فی النحو و غیر لر در. (۱)
ترکیه، حجاز، هندستان، ترکستان، افغانستان
وروسیه مسلمانلری حنفی المنهپ اولر قندن اهل
اسلامنگ اکثری جنابلرینه تابع اولر ق جنابلرنی
مقتدابه ایله که ده لر در قدس سره ورز قنا شفاعته یوم
القیامه آمین. عبدالله المعاضی

تستر نسوان

(انصاف ایده نه عبرت)

الشیخ الفاضل داملا محمد مراد افندی حضرت تلمری
سبیل الرشادک ۲۸۸نچی عددندن تستر نسوان حقندک

العنان ده ۴نچی خنشی المشکلده ۵نچی سور العمارده
۶نچی ملائکه افضل یا انبیاء ۷نچی اطفال المشرکین ده
۸نچی نقش جوار المسجدده ۹نچی جن لر گه ثواب
وارمو و غیر لر ده جنابلری کمال تقوا قندن توفیق
ایلمش لر در.

(۱) جنابلرینگ اوج دانه وصیت رساله سی اولب
برسی یوسف بن خالد الستمی حقنده بعض بری اولب
جهله سی تعایم المتعلم شرحنک مذکور در.

۲نچی اعتقادات حقندک اولب مرض موتنده شاکرد.
لرنه سویلامش بوسی خادمی طرفندن شرح ایدل
مجه و عتر سائل خادمی نامیل ۲۶ رساله بر لیک استانبول ده
شرحیل طبع ایلامشدر. ۳نچی سی اوفا اماملر نندن
صابر العسنى طرفندن طبع ایلامشدر.

خادمی جنابلری مذکور شرحنده فتاوی تاتار
خانیه دن آلب حنیفه اسملی قزی اولمدیغیچون ابو
حنیفه دیب کنیه لاندکنی یازمش. خاق آراسنه ده شونندن
تارالمشدر فقط معتبر تاریخ کتابلرنده کورلمی در
ابن حجرنگ امام حقنده بولمش تالیفی اسماعیل المنا
سنری طرفندن ترجمه ایلامک کبی بدر الدین
الپاراوی طرفندن ترجمه ایلامشدر.

حریتى آڳلا ميان، حریتى نامتناهى بر فضاى
 بی شعورى صانان جاهل، ایمان و اخلاق دشمناندرینه
 حریت و یرمک عینیلہ تیمار خانہ قپوسنى آچوب مجنو۔
 ناری صالحیور مکدر۔ آرتق سیز اولیکزده اولہ
 زنجیر دن بوشانمش، راست کلنہ صالحیوران، ایصیران،
 دویورن، ابزن، بارچہ لایان چیلغینلرہ بتون شمول
 مناسیلہ احرارانہ جولانکاه حریت اولمش بر مملکتک
 سکون جمعیت، حضور امنیت او موکز؟ حریتک، عقلی
 منطقی، ادبی، اخلاقی، اجتماعى هیچ بر قیدی و شر۔
 طی یوقمیدر؟ حریت لسان، کوزلرینى یوماراق،
 قولقلرینى طیقایاراق آغزینہ کلنى صاویر مقمیدر؟
 حریت بیان؛ میلیونلرچہ انسانلرک وجداننى قاناتمق،
 روحنى اهلاتمق، حیانتدن بیزار ایتمکیمیدر؟ جهان
 مدنیتک اک حر مملکتى صایلان فرانساده بر غزیتہ،
 بر رسالہ موفوتہ تصور اولنہ بیلور میکہ ملتک ہمک
 طبقہ عالیہ اجتماعیه و سیاسیه سینک همان دینلہ بیلیر کہ
 هپسى حسیات مذہبیه دن آزاده ایکن! - مقدسات
 دینیہ و عنعنات ملیہ لری علیہنک بزده گى نوعى شخصنه
 مخصوص، اسلامیتک ییہر لر میت دن زیادہ خصم جانی
 اولان (اجتہاد)ک حتی یوزده برى نسبتندہ تجاوزات
 قلمبده بولنسون۔ (زو اللی محرر دیمککہ وقتک
 بر عددینى بیلہ کورممش) وجدان ملی بہ اولہ زهرلی
 خنجر صوقوق، فیوریم فیوریم فیواندیر مق دگل۔
 بر طوپلو ایکنہ سینک اوچنى دکدیر سیندہ در حال
 حیات انتشارینہ خانمہ، ہم ابدى خانمہ چکیمہ سین؟
 نہ مصیبت، نہ مصیبة عظامدر، کہہ بو بدبخت محیط
 اسلام ایچندہ، خصوصیلہ اوچپوز اللی میلیونیق قوجہ
 بر عالم محمدینک (علیہ الصلاة والسلام) دار الخلا۔
 فہ سندہ (اجتہاد) اور نبوغک (وقت) او فادہ (طور مش)
 قرانده (قویاش) کمال سر بستى ایلہ یاشایور لور۔ بو
 کون (اجتہاد)، یارین (جهد) او بر کون (اشتہاد)
 (وبیلہم جہنم) ناماریلہ متصل امہ اسلامیه نځ مقدسات
 شرعیہ و قرآنیہ سی اوزرینہ کور بیور! وجدان تو۔
 حیدینہ زهرلی خنجر ار باتیروب دور یور! صگرہ۔

عادتاً یالواررچہ سنہ - اخطارات خیر خواهانده بو۔
 لونانارہ؛ صاورر مقل اوادیغی فتنہ و فساد قیغیلچیمارینى
 سوند بر مہیہ چالیشانلرہ قارشى کویور یور، کویلرہ
 بینیور! ایتدیکی ہدیالر، آوچ آوچ آتمادیغی چر۔
 کابلر قالمیور!

ہم یاقار سین برق شمشیر ستملہ عالمی
 ہم ینہ دیر سین سر کویمده اولماسین
 (نق وقتک اوزى منى) (اجتہاد) دین حق ایلہ
 متدین دکلمش، اسلامیتلہ ذرہ قدر بیلہ مناسبتى یوقممش،
 آکا کیم نہ دییور؟ آنځ حریت وجدانینہ کیم تعرض
 ایدیور؟ فقط انصاف اولنسون انصاف... قوجہ بر
 ہیئۃ اجتماعیہ اسلامیه نځ حریت ملیہ و دینیہ سی، حنی
 حریت وجدانیه سی، مقدسات روحیہ سی، حریر نامو۔
 سن عصمتى ناصل اولیور دہ (اجتہاد) ک اسیر کیفی،
 اویونچاغی اولیور؟ اجتہاد عقل و منقلہ، نہ حق و صلا
 حیتلہ بو قدر وجدان سوز بر جنایۃ اجتماعیه و مدنیہ یہ
 جرأت ایدہ بیلیر؟ اجتہاد دایرہ سی جنگز سرای
 سلطنتیمیدر؟ ہلا کوفرار گاہیمیدر پاپاواتیقانیمیدر نہ
 در؟ مخدرات اسلامیه تستری آتما لیمش؟ مطلقاً آتما لیمش؟!
 چونکہ اجتہاد چیلرک (و آنلرک آرقاداشلری و قنچیلرک)
 کیفیلری بویلہ ایستبورممش؟! (اجتہاد) (ور فیقی
 وقت) کوکلرہ چیقسین، یرلرہ کچسین، دگل اوکور
 شیطان قیلچیلہ، حتی نہ قدر ار او اح خبیثہ وارسہ
 هپسنى طوپلا سین، اور دولر تشکیل ایدہ رک ہجو ملر
 ایتسون: (وقت طورمش قویاشدہ آکا یاردم ایتسین)
 باقالیم نہ یاپہ بیلیر؟ النندن نہ کلہ بیلیر؟

انگلیز ادیبہ لر نندن میس آلیسونک یازدیغی
 «تورکیہ و تورک قادینلری» و امثالی مقالہ لارہ کلنچہ
 ایشتہ آنلر یازیلہ لی ایش! بونلر دن اجتہاد پک
 بیوک بر حظ نفسانى حس ایدیورممش! اما بو؛ تسترہ،
 قرآن حکیمہ، ملت اسلامیه نځ مقدسات دینیہ و ایما۔
 نیمہ سینہ بر حقارت اولورممش، صگرہ بو مملکتک بر
 قاچ اوتوز بر مارت اختلالنہ بیوک بر استعداد اجتما۔
 عیسی وارمش، مملکت قائلر ایچندہ یوزر بوغولور
 مش... هیچ بونلر اجتہادک اور ندہ می؟ ذاتا کند۔

قرآنی خدايہ متوقف! یا تسمیہ قالقہ ملی یا خورد مخصوصہ
الی الابد باقی. ! صکرہ بزه اتحاد ملی، حیات اقتصادی
سلامت حال، سعادت استیصال او مالیم: . . .
محمد فخر الدین

ایشته عبرت ایستہ یہ نہ عبرت. یشاسون سبیل
الرشاد، یشاسون دیانتلو حمیتلو غیر محرر لری،
یشاشون دین و معیشت. یشاسون دیانتلو حمیتلو غیر
محرر لری، باتسون یدی فاتیر لری کدوبیدہ بوزار ک
دینسز حہیتسز حیاسز آچساق مخالف محرر لری.

محمد مراد

مصداق اولی الامر

معلوم اولہ کہ نص قرآن نص صحاح دہ مذکور عنوان
استنباط موضوع لہ ناک لوازمندان اولان نظائر و اشباہ
و علل و معانی خفیہ فی و مقاصد شرعی نفس شارع دان
یا کہ سوق کلامندن یا کہ خصوصیتہ کیفیتہ کلامدن قانون
اصول فقہ اقتضاسی و فتنچہ اخذدن عبارت ایکانی
اصحاب کر امناک فقہار لری ناک مناظرہ لرنندن معلومدر.
کذا فی التوضیح و بو معانی خفیہ ناک مراتب لری کہ راتب
الظہور ار بعد دور. و مجاز کون و مجاز اول یعنی کون
اول و کون الثانی دہ اولان نسبتلر کالنسبتہ فی القضاة
المطلقة العامة دائمة الصدق دور. و مدار استنباط
الاحکام الشرعیہ معانی مجازیہ ایکانی و اثبات المدعی
مع الشاهد ایکانی مع فلسفتہ النفس الامریة توضیحہ
مصرح دور. مارقیہ ار دیگانچہ لغتہ مجردہ کافیہ اولسہ
امام مارقیہ لرنک (الشمس والقمر بحسبان) آیتی ایلہ

یسی او مسلك مرتدانہ سیرلہ اوتوز بر مارت فاجعہ
خون آشامنک الك بر نچی مسببلرنندن دگلمی؟ آنک
با خصوص تاریخ اسلامیت نامنہ ترجمہ و نشر ایتدیکی،
حالادہ مبالغہ لی اعلاننامہ لریلہ اهل ایمانہ توصیہ ایتدیکن
هیچدہ صیقیلمدیغی ہدیانتنامہ سی بوشو، فوز میدی
وامثالی بیوک قفالی متفکرین عثمانیہ (!) یہ معصوم،
صاف یورہ کلی مسلمانلری کندی سعادتلری علیہنہ
اغوا و اضلال ایچون آزمی خدمت ایتدی؟ الآن دہ
آزمی سوء تاثير یا پیور؟ آزمی زهر لری صاچپور؟
لسکن بز فلاکت کلمہ دکچہ وقوعی، حتی امکانتی بیلہ
انکار ایدرز، کامہ لیدہ اویلہ . . .

انسانک کندی وجدانندہ هر شی اولور. جانی
ایسترسہ (بارقناد کبی) کونشیدہ انکار ایدر. فقط
بوشیلرک ہپسی وجدانندا قالیر. حیات اجتماعیہ سنک
محیطیک دینی ملی، سیاسی مقدساتنہ ظاہر اولسون
رعایتکار کورونور. هیچ اولمزسہ (اللہن قورقمز
سہدہ) خلقی کندیسندن نفرت ایتدیر مکن صاقینیر
قوجہ بر ایپر اطور وجدانندہ ذرہ قدر حس دیانت
اولمدیغی حالدہ مجرد تبعہ سنک حسیات منہیبہ سنی
اوقشامق (رعایت ایتک) ، هر حالدہ محتاج اولدیعی
مجتہدینہ جلب ایتک ایچون اک متعصب بر قاتولک
وضع و طور بیلہ اللرینہ حقیقہ موم آلہرق کلیسیایہ کیدر
(وبعض دیکر بیدہ جادو کیدر) و آندن دہا بیوک، دگر لری
شہنشاہی عنواننی قزانمش بر ایپر اطور دہ (انکلیر
قرالی غیورغی یدنچی ادواد ہندستاندہ) اسلام تبعہ
سنی حکومتنہ ایتدیر مق ایچون آنلرک ملی البسہ
لرینی اکتسا ایتمکل حضور لرینہ چیقمغی کندیہ
برتنزل بر ذل عد ایتمز دہ بورادہ کی یاریم پاپوچلی
قوپوقلر بو حقایق سیاسیہ ییلدیکاری حالدہ یینہ
مردہ شیاطین کبی قوجہ ملت اسلامیہ ناک مقدسات
دینیہ سنی جیگنہ یدرق (طابطایہرق) پاچا اورایہ چویر
مک ایسترار. اعدا مزلہ حرب ایتک صلح یاپدودہ
بربر یمنزلہ مصالحہ دگل موقت بر منارکہ یاپہمدق.
ناصل یاپالیم؟ کہ بوالم افروز امل، دینی، ایمانی،

صوم و افطار ده مدار تعدید ایام دیگان مضحکه صبیانی قبیلی بولادور. آیه اولی الامر ده و آیه (فاسئلوا اهل الذکر) و آیه استنباط هر قایوسی اهل استنباطه اتباعنی ایجاب ایتدکی کبی، خیر القرون قرنی حدیثی باز آحاد ناسقه علی حسب استعدادهم ائمه اربعه نك برینه لا علی التعیین اتباعنك وجوبی ایله حکم قیلا دور. زیرا که ائمه اربعه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم شهادت بیرگان قرون مشهوده بالخیر به ده صاحب استنباط بولوب اوتمشلر. شارعنك عموم مجتهدین گه اتباع ایله تکلیفی لا علی التعیین امام اعظم غه یا امام مالک که یا امام شافعی غه یا امام حنبلی گه اتباع مزنك وجوبی افراد معرف خار جدن معلوم قاعکسی اقتضا قیباغان کبی و حدیث خیر القرون قرنی صراحة اقتضا قیباغان کبی مجتهدین کساملین و مجتهدین علی الاطلاق نك در جمیع ازمنه دور تکه انحصارینی انعقاد اجماع ائمه باز اقتضا قیلا دور. کذا فی الطحاوی و المیزان و غیرهما (والاجماع ای اجماع ائمه الدین فی مثل هذه الامور اقوی من النص لاشتمال ذلك الاجماع علی تواطی العقول الفاضلة فالعامل بالشریعة اما حنفی او مالکی او شافعی او حنبلی.)

ای جدیدیه کافراری عربچه بلو ایله گنه آدم مجتهد بولسه بتون دیار حجاز مجتهد اولسه در کار در. بلکه دیار مزده ابو سایون مجتهد بلکه هر ایو گه بش آلنی شهر مجتهد بولوب قریشوب بتهر گه باعث بولادور. معیار استنباطنی کما ینبغی ملاحظه ایدلسه امام ثوری امثالدریده مجتهدین طبقه سندین چقادور. فایده قالدی امام المارقیه الذین یتعبدون بتا بیفاته السرابیة یشبه عاملها بالفجرة . . . لا یغرنك تقلب الذین کفروا آیتی ایله امة مرحومه فی اغترار بالدنیادان نهی قیلا دور. پروز کتر اغترار بالدنیائی ترجیح ایده ایده قرانی تکذیب قیلوب بارادور. شوشیلر کتر اوزاری صراحة قران غه دوشمان بولو. لرینه رساله لری شهادت بیره تورب، قانچه مرزا و قانچه نسادان بایغور الرغه اوزارنی عامل بالقران

کوستروب دین اسلام غه دوشمان قیلوب بارولاری بیگراک مشکل دور. بار سوزلری شیطان تلی ایله یازلغاچ قارغا قارغا تلینی فهملی شول.

ابوالنقیب

تحذیر نعمت و خاتونلر حریتی

حق جل و علا حضرت لری کمال لطف و کرمندن بزلری انسان یر ادوب آنک اوزرینه اسلامیت نعمتی ایله لطف و کرمنی بز مسلمانلره ده آر تدردی. اولاً انسانیت و ثانیاده اسلامیت نعمتلرینه قارشو: (واما بنعمت ربك فحدث) آیه جلیله سنده گی امرینه امثال ایتمك ذمتمز نك و اجباتندندر. یعنی فرضدر. زیرا بز مسلمانلار ایکی توری عقله مالک اولیور زبری عقل معاش دیگر ی ابرسه عقل معاد عقل معاد دیدیمز مبارک جوهر آنچق مسلمانلر ده غنه موجود اولور. بناء علیه بو نعمتلره شکر مقامنده الله تعالی نك امر لرینی و احکام شرا یعنی قدرتمز یتکان مقدار نك ادا قیلونیتند اولوب یورمك اهم اموردندر. و بو نعمتلری صایب و صاناب و حساب ایدوب بترمك بزاره ممکن ده دگل. زیرا قرآن مبیننده (وان تعدوا نعمت الله لا تحصوها) دیه بیور لمشدر. شول نعمتلرنك ثلله نیچه و حسابسزلرندن بریسی ده تزوج (اولنك) حالتی و نعدت عظماسی در که مؤمن لره یوم قیامتک جنت و نعمتلری ایچنده نعمتلنه چک نرسه لردن حوری لری تبشیری قرآن کریمده بیک آچیق روشده بیان ایدیلگان، هم ده (ربنا آتنا فی الدنیا حسنة) آیه جلیله سنده گی حسنه دن مرادده مرأی صالحه مطیعه در دیه مفسرین کرام بیان بیور مشلر. بونی علماء کرام اوقوب و تفکر قیلوب بیلیبور لرده بونداین صالحه و مطیعه خاتونلر حقنده اسارت معاملسی ایتمك توگل بلکه الله راضی اولسون دیو ایتک قیمنلی دعالارنی ایدیور لر. صالحه خاتونلارنی بر کره قرآن دنیا حسنه لردن دیه شهادت و یرسه بو اوزی بر اولوغ حریت دگلمیدر؟ و بونك اوزرینه آلتون و کموش

زینتلری ایله زینتانمک ایرلره حرام اولغانده خاتونلارغه حلال و مباح اولماسی کنه حریت دگلمیدر؟ ایرلری مشقت وزحمتلر چیکوب دنیا نك اسپسند، و صوغنه تحمل ایدوب اویدن طشاریداغی اشلرنی اشلب اهل و عیالک معیشتنی تامینه چالیشمالاری خاتونلر ایچون حریت دگلمیدر؟ خصوصا قورقنچلی سفرلرده قارا ایر نك قارانغو اورمانلارنده و دیگن دریا سفرلرنده جانلارنی فدا ایدرک ایرلرنك گنه خد متلری خاتونلارینه حریت بیرمک دگلمیدر؟ بونداین ایرلرنك خدمت و مشقتلارنی یازوب بتورورگا بونداین کچکنه مقاله گه ممکن دگل. نعمت که تشکرنی بیان مقامنده بر ننده خاتونلارنك حریتیه ده بیان قیلندی. ایمدی شول مناسبت ایله خاتونلارنك اسارتنی بیان قیلیمق تیوشلی بولدی. زیرا حریت لفظی بیان ایدلنجه مساواتده لازم. مساوات ایسه عدالت ایله مراد قدر دیساک خطا اولماز. الله تعالی قرآنک عدالت ایله امر بیوره در. بو عدالت یغشی ده بیک اوزون. یالغوز شونی بیان اتمک کراک عدالتک ضدی ظلم. ظلم ایسه اسارت کبی شیلردن عبارت اوده معلوم. کللوم. مساوات بختنه الله عظیم الشان حضرتلری انسانلری بر تیکوز و مساوی خلق ایتدیکنی سورهُ حجر اتده (یا ایها الناس انا خلقنا کم من ذکر الایه) آیه جلیله سی ایله بیان بیورادر. کوب حدیث شریفلرده بو آینه ترجم اولار آنداین بولسه ایرلر اوز لرینه حقندن بیرلگان نعمتنی یعنی تزوج و اولنمکنی یغشی بر نعمت دیب بیلسوب اول نعمت ایچون آیروجه شکر ایتمک واجبدر. شکر ایسه نعمتنی آرتدر. نناک که آیه جلیلده (لئن شکرتم لاز یدنکم) وارد اولمشدر. بو نعمتنی آرتدر دیمکن مراد بر کنی آرتیر دیمک ایر و خاتون دائما الفت و محبت اوزره بر اتفاق اولورلار برایش ایشارلر ایسه ده بری برینه کیگاشر هسته لقی احوال لرنده کورلی وقتلرده اور طاقلا شورلار بری برینه تعزیه و تسلی ده بولنوب آعیر معیشتلری ینگل اولور دیه کدر. بزلر ایسه حریتنی عفت

و ناموسنی مخل اهل صلاح بولوغه مغایر اولان افعالدن کوته بز. یعنی خاتونلار بی حیا اولوب ایرلردن قاچه اینچه بازار و تیاترلرده و بونلر امثالی مجمع ناسه یورولرینی حریت دیه تعبیر ایدهمز. حاشا ثم حاشا بو حریت دگل بو اسارت هم اسارتکده اینک اولور غسیدر. بر ککره نفس و سوسه سنه و برده شیطان اغواسنه ایرمکن عبارتدر. زیرا دنیا یار ایتیلغانی بیر خاتونلاردن حقیله امیرلک که صلاحیتلی خاتون دنیاغه کیلگانی وارمیدر که آنی فهم ایدهلوم. امیر دیهک پیغمبر دیه کدر پیغمبر کلمدی ایسه امیرده پادشاهده اوله مز صلاحیت یوق دیه کدر. بونی حق جل و علا حضرتلری آنلره نصیب ایتماش اما آندان غیری امیرلکنی احسان بیورمشدر که اوده ایرلری دائما انسانیت معامله سنده بولندقچه خاتونلار راحت و حریشارلر. بونک ایچون بزلر یوقاریده بیان اولنان انسانیت و اسلامیت نعمتلرینی هر دائم حال طرمزده طوطب رفیقه لرمز اولان خاتونلر حقیقده انسانیتچه و اسلامیتچه معامله مز لازم و واجبدر. اشته حریتده و مساواتک بودور عدالتده بودور بونک ضدی ایله یاشایان ملالارمزده ایشانلرمزده واردر. آنک کبی تورهلرمزده و ضیالی دینلان ذاتلرده وار. آنلرنك حالی انسانیت و اسلامیت دیه مدح ایدامز. آنلره قارابده ظلم و جبرده دوام ایتمک و حقیقک ویردیکی نعمتنی اونتهق رد اولماز،

شکر نعمت نعمت افزون کند

کفر نعمت نعمت بیرون کند

منهاج الدین ابن سیفی الدین

ترکيچه قران تفسيري

ديانت پرور اولان ذاتلر اوچون له الحمدکه بو
وقته قدرده ترکيچه تفسيرلر يازلمشدر. جملهدن قران
نک حسين حضرت مرحوم نک وعصر من علماسندن
صادق مخدوم الايمانقولى نک تفسيرلري معتبر تفسير
کتابلرندن آلب آچيق قران تلمده اولديغي هر کم
استفاده ايدرلکدر.

شيخ الاسلام العميدى اتقان نام تفسيرنده کيسه-
سندن آلب سويلاگانى کبی يوقارعى ذاتلر لاييالى
سويلاهملردر.

بولرغه قناعت ايتمگان ذاتلر اوچون حاضرده
استانبولده بر هيئت طرفندن ترکيچه تفسير يازلمق
ده در. نصيب بولسه اوز افلامى نشر ايدلسه کيرک.
بو هيئت نک معتبر علمادن ايدكى وقتنده مطبوعاتده
يازلديغندن هر کيگه مقبول اولهچق در. بنناء عليه
بويله ترجمه وار ايکان نه کمالى وموسى ترجمه لرنه
ونه جرچى مطبعى ترجمه سنه احتياج وار شبهه سز
اولمايه چقدر. صوگره سى نک وقت غرته سنده قران
تفسير ايد چکنى اعلانى و اوزينک استحقاقى اولدغنى
مصرده تحصيل نندن استدلال ايتدکى غايت کولنج
شى در. بويله ترجمه لره دو خانوى صوبر انيه مز ومعتبر
ديانت پرور علمامز دقتله نظر ايدوب نشر نه مساعده
ايتماسکه تيوشدر.

مطبعى نک زمانهغه موافق تفسير ايد چکم
عباره سى تفسير بالرأى وتفسير على ميل النفس
ايکانه شبهه مى وار.

بو تفسيري ايله اوزى من فسر القرآن برأيه
الخ حديث شريفنه مصداق اولديغي کبی باشقه لرينک
تضليل ايد چکدر.

هفتيك تفسيرلرندن ايسه معتبر علمامز دن عبد-
النصير القورصاوى و تاج الدين الاشرافى وسبانهچى
القاجماقتى تفسيرلري واردر.

صوگهى ايکسندده اصل سز حکايه لره درج ايدلسه ده
تفسيرلرنده هيچ ضرر يوقدر.

قورصاوى شا کردلرندن نعمان الشمنى تفسيريك
ضرر سز تفسيردر.

اشته ترکى تفسير آلوچى لره يوقارعى تفسيرلرني

آلورغه تيوش اولديغي کبی استانبولک نشر ايدل چک
تفسير نیده آلورغه ياريدر.

عبدالله البغادى

تورلى خبرلر

نوغاي آزغنلري تاشکند تاتارلر نک، قران،
اوزنبورغ کبی مرکزی بولماسه ده يا کالک (ضلالت
معناسيله) کونندن کون آرتا. مين کوبسندن توگل
مولد مجلس لري خصوصنده خاتون لرنک قیلانشى
وبوزق معلملر آرقه لى شاکردلر نک علی العميا نه لره
اشلاگانلري حقنک مجله گه درج ايدرسز ديب مفصل صورته
بر مکتوب يازغان ايدم. بو طرف خلقي نوغاي لره خصوصاً
معلم وهعلمه لرينه نق اوشانه لره. بالالري شونلر قولنک
بولغانغه مى نفس لرينه موافق (البته شرعغه خلاف)
سوزلر سويلاگانگامى ملالر سوزينندن ده آنلر نک
سوزين قوتلى صانى و اياره لره .

شول معلم لره فوتقوسى ايلان مولود کيچه سنده
شا کردلر جيولشى يا صاب معلم لره اوزلري ماندالينه
لره اويناب شاکردارى بيوب اونکار دي لره. معلمه لره
اغواسى آرقه سنده قزلارده شويله شرع گه موافق
بولمغان حرکات و معاملاتده بولندي لره. نسبتى بتونلاى
تهرته دن چقغان لرغه غنه کيلشه تورغان اش لرنى
معلمه بولغان، بر داملا قزندن کورگان صار طالر عجب
که قالب ئلى ايسه سويلى لره. نه داملا بوکا آزغنه
بولسه ده يوزى قزار مى. منه شولاي ايتوب بونداغى
نوغاي لره خلقتى فساد و ضلالت گه اوستريلر. الله تعالى
هدايت ويرسون. امام ل. م.

آى حقنده رمضان شريفکه اتفاقا کر مک هم آندن
چقهق اوچون جمله علماء کرامه قناعت ايدرلک دليل
قطعى فقط آى کور مک لکدر. بنناء عليه هر بر امام
افندي لره رجب آيندن باشلاب خلقنه اعلام ايدر گه

تیوش که هر کم آی فارغه اجتهاد ایتسون و کورگان
کشی امام افندیه اعلان ایدوب اولده اول دوخاو
نوی صوبر انیهغه صونگر مطبوعات واسطه سیله مسلمانلر
عه اعلان ایدلسه گوزل اش بولاچفنگ شبهه اولماسه کرک.
بس هر امام افندیلر وغیر دیانت پرور خلق
بونگار اهتمام ایتسه لر ایدی. عبدالله المغازی

تشکر اوشبو سنهده پیترباؤل مدرسه عزیزیهده
شهر بالالرنندن باشقه ۸۰ سکسان قدرلی شاکر دلر بولدیق
استاذلر مز حمزه، غلمان، خیرالله خلیفه لر اجتهاد تام
برلان طرشوب درس ایتدی لر. مدرسه نك اوطون
صوکر اسیین وغیری راصخودلر نی سعادتلور مز حاجی
صبعة الله عبید اللین وحاجی عبد العفی تایینیف جنابلری
یتکزوب توردی لر. بز مدرسهده بر نیچه بلدان برلی
بولدق مز دن کوروب کیله مز کرک مدرسه تعمیر ی و کرک
باشقه راصخودلری بولسون هیچ بر کم چلکسز بو ذات
محترم لر یتشتروب کلماکه لر. استاذلر مز نك درسلر
ینه واجتهادلرینه و اخلاق حسنه ایلان تربیه لرینه
ومدرسه مربی لرینک تخلف سز نیچه سنه لر دن برلی
ایتوب کیلنگان خدمت دینی لرینه بک ممنون وشاد اولد
قمز دن اظهار تشکر ایدمز. الله تعالی وتبار که اوشبو
مقدس خدمت لری اوچون دنیاده مال وباشلرینه برکات
بیروب آخرتده بلا حساب ولاعذاب جمله اهل واحباب
لری برلان جنت که کر ماکنی نصیب ومیسر ایتسون.
« الحمد لله الذی صدقنا وعده واورثنا الارض تنبوا من
الجنة حیث نشاء فنعم اجر العاملین « فی آخر زمر »
دیه نلر جمله سندن ایتسون آمین. مسلسکده ش احباب
لر مز بو ذاتلر نك وامثال لرینک دنیا و آخرت سعادتلر
ینه نائل اوله قارینه خیر دعا قلب جناب حق بونلر کبی دین
حق و صراط مستقیم ومسلسک قدیمیده اولغوچی استاذ
لر نك وباردمک بولغوچی اغنیاملر نك امثال لرنی کوب
قبلوب الی یوم الدین ممتد ایلاسون آمین

مستدعی فقیر: طحاری وسیدعلی

خیر سز جمعیت

کوبدن تو گل چ. قویده سنک سودا گیر لر. جینالوب
جمعیت آچارغه کرشکان لر ایدی.

شول وقتده پتربورغ مسکاوده اولان چ. سودا
گرلر نندن مک صومغه یاقن، آچلهغان جمعیت اوچون
آچه جینالدی. اطرافداغی اماملره مک تورلی
تملق لر ایلان مر اجعت ایتوب جمعیت نی آیاقغه باصدر و
اوچون آنلری (عوامنی میل ایتدرو املیله) اعضالقه
یازدی لر،

آچیلورغه دیب تشبث ایتکاچده خلق آراسنده
نزاع قوزغالیدی.

شول شوشو آراسنده جمعیت آچوغه رخصت
صو راب غوبر ناطورغه مر اجعت ایدلیدی. بلامام نه
سبیلی در غوبر ناطور جنابلری رخصت بیر مادی. منه
شونی وقت وایل عزته لر نده اورص امضالی خلق
اماملره نسبت بیروب گویه اماملر دانوس یاصاغان لر
دیب افترا ایتدی لر، شول خبرینه ده خلق آراسینه فتنه
توشوردی. عوام ایل اماملر آراسی بوزولدی.
باشدوق: «بو جمعیت؛ خیریه اسمنده بولسه ده آزاغی
خیر سز بولو (دین و معیشت مسلسکی بو حقه صواب بولور»
دیب ایتلسه ده اعتبارغه آلوچی آز بولدی. شیهدی
اول آچهغه (درست تو گل اگندن قطع نظر ایلان)
قر بالالر مکتبی صالدیلر. مکتب اداره سی ده بایغورالر
قولینه کوچوب اولک مطلوبچه یاشاماینچه خلقنی ممنون
ایته آمادی. مکتب تبره سنک یوزوگان هر کم، اوزینک
شخصی اینتر یسنه خدمت ایتکانگه ئلگی جمعیت اوچون
دیب باشلانغان امملر نی هنوز خیر سز لک گه اوسترایلر.
شولای ایتوب سلفی یولندن طایب توشدک، یاگا
یوللر سازلقده بولغانقه همه مز خنزیر کبی بلچرانب
یاتامز.

شهر خیر سز ع. ط.

خارجی خبر لار

آفینہ: سلانیک تیر - سده یونان ده قالغان مسلمانلار نك ماكيدونيه غه هجر تلری توفقاتلغان. یونان حكومتی هجرت ایتوچی لرنی پراخودده یوروتودن منع ایتکان روما-رومادن طارالغان خبر لاره کور آرنوادلار نك اختلاللرینه ایتالیه و آفستریه حكومتلری مداخله ایتوب ایکی آرا ده اختلاف چیغوی کوتیل دیلر . ایتالیه عزت لاری اسعد پاشانك حبس که آلنووین ونفی ایدولوین تیوش سز طابالر . آفستریه آرنوادلق ده نفوذین یوروتو اوچون و پرنس ویدگه طرفلق کور سانب اسعد پاشانی عیبلی صانی ایهش .

قطای - قطای نك عانقونغه شهر نده خلق چومادن قریله باشلاغان. بر هفته اچنده ۲ یوزدن آرتق کشی آورب ۱۷۱ سی اولسگان چوما باشلانغانی بیرلی مک بارهغه یافن کشی اولسگان.

استانبول - طاش قشلی قازار مه سنده زور یانغن بولوب اوتدن ۵۰ اب کشی هلاک بواغان. شونی سوندررگه یاردم ایتکان و یاردم ایتکانه جراحتلنگان روس ماراکلرینه حربیه نظارتی اسمندن تشکر ایدلگان.

آرنوادلار ده صوغش قوزغالو مناسبتیله اسعد پاشا توغز سنده. خلق آراسنده تورلی سوزلر سویله نه. مسلمانلر غه ظلم تیدرو اختلاللرینه قارشور چاره نی آلدان کورر اوچون استانبولدن آرنوادلقغه مخصوص کشی لار بباررگه اویلی لار ایهش. طرخان پاشانك دوراتسوغه باروینی کوب غزیتلار تورکیه نك سیاسی مداخله سندن صانیلار.

آرنوادلار - آرنوادلقده اولغان عصیانچیلر تیرانا شهرین آلوب عصیانچیلر باشاغی عارف حکمت نام کشینی موقت آلبانیه حكومتی باشاغی ایتوب طانی باشلاغانلار.

آرنوادلار - برلیندن طارالغان خبر لاره کوره آرنواد مسلمانلری اسعد پاشا آرنوادلقدن سورلسگاج تورکیه حكومتینه میل ایتکان لار. دوراتسودن (آرنوادلق پای تختی) ایکی ساعتك قوایا شهر نك گی آرنوادنر تورکیه فلاغی کوتار گانلار. آنلر آلبانیه تختینه پرنس برهان الدیننی او طور تماچی لار.

اوز آرا غوبر ناطور هم مفتی لار ده تعیین ایتکانلار. اسعد پاشا - عزت لار ده یازالغان تیلفرام خبر لارینه کوره اسعد پاشانك قولغه آلنووی پرنس ویدنك خانونی طرفندن آرنوادلقنی اسلام حكومتلری نفوذندن یراق قیلو پلانی بوینچه تیوشلی طابالغان.

پرنس وید آرنوادلقغه او طرغاچده اسعد پاشانك آرنوادلق داعی نفوذی حسدايدلك اولغانغه اسعد پاشاغه شول اشلر اشلانگان. حاضر اسعد پاشا حبس دن آزاد ایتلدی. اول ایتالیاغه کیته. اوزینك قولغه آلنوی حقنده صالحن قان برلن حرکت ایته، آنك مخبر لرگه سویلاگان سوزندن آرنوادلق حكومتینه درون دلدن خدمت بیردگن بلدره لیکن خدمتی نك تقدیر ایدلماو-ینه ناسمی ایته دیلر.

دوراتسو آرنوادلق پارتیتی اولان دوراتسو شهری عصیانچی لار طرفندن زور خطره اچند توره. پرنس وید عایلرسی اجنی لار پراخودینه صیغغان. پرنس وید اوزیده قورقه . قورقغانلقدن نچه وقت لار عایلرسی یاننده پراخودده تورغان .

عصیانچی لار نك تلاگی قبول ایدله . نی صوراسه لار شونی بیرلر لیکن اختلال طرفله شقانلقی سببلی صورالغانلرین بیر و برلن گنه طنچلق بولا آلماس دیلر. اسعد پاشانی یاقلاوچی لار صوگ درجه فزغانلار . قوللرینه الککان برکشنی صوبه لار دیار

اورنبورغ خبرلرى

صابان طويى - بو كون قارغالبده صابان طويى بوله. اورنبورغده اوتكان جمعه كون صابان طويى بولدى. بزنك خلق اوزلرين چن مسلمان ساناسه لرده هنوز اسلاميت شائين تنقيص ايتار گه طريشه لار. صابان طويلى رنده مباح بولغان كوروش آط يو. گرتو اوزيشو كى اوينلرنى موزيقه اويناب مباحلقدن چقاره لار. شونك اوستينه حياست ديوت لردن خاتو- نلرين آلوب بارغانلريده بوله. صابان طويى تياتر چيلر كىوك توبن خلق آراسندن ياصاوچيلار بولسه دخى بر حال ايدى، بونى ياصاوچيلار ظناك عقللى جمعيت خيريه ادارهلرى اولغانغه آنلرنك موزيقه واختلاط نساء كى اشلر گه باشلاب سبب بولولرى و بنا عليه ديانت كه اسلاميه گه نقصان كيترولرى تاسقنى موجب بولماسنى توكل.

اوتكان يلقى صابان توينده موزيقه طكلاوچى بعض حضرتلرده بولغانغه بوسوزنى او وقت هم يازغان ايدك، صابان طوينده جب اوچينه بيلاب كومچنى تحفيق قىلو نيقدر كىلشماشه اق صاقاللى مسلمانلرنك ده خاتونلرغه سويالب موزيقه طكلاولرى شو قدر كىلشمايدى. الله تعالى اوزى انصاف بيرسون. خبير

قول توتوب كورشو- وقت غزبنه سينك ۱۳ نچى مايده چققان نومر هسندى بعض محكمه لرده قول توتب كورشونى بترگانلر خبرين يازغاندى نصوصك: «غاييت يخشى بولغان بو عادتنگ كوبرهك وهر بر گه طارا- لوين تلرلك» ديب يازا.

دين توتقان مسلمانلرغه بونك هيچ لزومى يوق. هر كونك بش مرتبه نماز اوقيان كشيك شهبه لنورلك بلچراق و آورو بو غارلق نظافتسزلك فالماغانغه كورده رسول الله اوزينك املرينه قول بىرلن كورشونى

سنت ايتكان.

پيغمبردن قالغان سنت اشنگ بتووين تلو وقتچيلار اوچون مستحسن كورلسه ده، اهل ديانت نظر نك سنت عمل گه چنايت حساب ايدلكندن، مسلمانلار وقت سوزينه اعتبار ايتماسلار ديب اميد ايتهمز.

الحاصل دين توتقان كشى قول يومى يورومى؛ آذك همه يرى پاك بوله. دين توتقانلر نماز اوقيه غانلر آراسنك بو اش اعتبارغه آانسده عجب توكل. زيرا آنلرده نه استنجا نه غسل نه ده نظافت.

اداره دن جوابلار

تاشكندىن يازغان قشلاقده توروچى بر معلم نك ذيلانه سورلوى هم ضاللتى نامنده غى مقاله درج ايدامادى. مسكاودن خاتونلر هم ملا اسمنده خاتونلرنك قرأتخانه داغى معاملهلرى حقنده يازغان خط امضاسى بانمگانگه درج ايدلمى. مهترم محمد صابر حضرتكه! حقكز وار سوزكز توغرى رحمت! اما اول ايدرنى طابو و يده باصو و يده چپتن

وقت محررى علام الدين خان اسلامف

Отвѣтственный Редакторъ Г. Ханъ-Исламовъ.

ناشرى محمدولى بن عبدالغنى حسيني.

Издатель Мухамедвалий Хусайновъ

Тип. журнала „Динъ ва Магъишеть“ Оренбургъ.